

Uzdamo se dakle, da će se u samom Kninu dosta toga naći, da se može označiti ova narodna umjetnost, a druga će mjesto posvjedočiti i potvrditi, osobito kada se poduzmu iztraživanja u Ninu, Biogradu i drugih mjestih; ali bi se htjelo mara i rada, a osobito dobre uprave, navlastito zaslužnoga ravnatelja muzeja i arheološkoga društva, komu posvećujemo ovu uspomenu; te ćemo moći ponosom pokazati drugim narodom, da su i Hrvati imali svoj osobiti izvoran narodni slog u rezbariji i narisu onih vremena, kada nit drugi narodi u tom nebijahu napredniji.

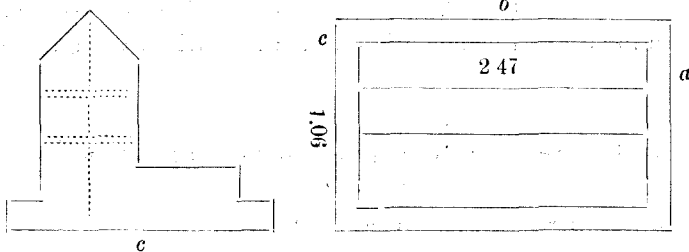
Cijenimo da ovaj predmet zanimati će hrvatsko arheološko društvo, ter da će se i muz. ravnateljstvo odvažno zauzeti, da u Kninu preporučí, da se naše starine ne raznose po tudjini, nego da se nabavljaju za narodni muzej, i da će se isto pobrinuti, da koji strukovnjak prouči nadjene predmete, i o njima točno izvesti.

Fr. Stip. Zlatović.

Starobosanski nadpisi u Bosni i Hercegovini.

(Vidi str. 115).

II.

a. Istočna strana.

1. ВЪ НМС ОЦА И СНИ(А) И С

b. Sjeverna strana

2. ВЕТОГА (ДЪХ)А АСЕ АСЖИ ГРЪБАУА ВОС(ВО)ДС
МНОТОША ПОУТЕНА И Ж Т

c. Zapadna strana.

3. ОМЪ ДЄ Ъ И ОНЪ

4. К(А)МЪ НАПНЕ ПОМ(Ъ).

Čita se:

a) U ime oca i sin a) i s

b) vetoga (duh)a ase leži Grubača voe(vo)de Miotša počtena
i u t

c) om de je i on

d) k(a)m napne tom.

Spomenik je u obliku *sarkofaga*, te je skupa ukresan (od jednoga komada) sa stepenom i postavkom (Unterplatte). Spomenik je dug m. 2·47; šir. m. 1·52; visok m. 1·68. — Ovgdje nam je na ruči spomenik vojvode istoga *plemena*, kao što je onaj na stećku u *Ladjevini*.

Ovaj ti je stećak u *Seljanima* (selu — na putu od Višegrada), te je daleko sahat hoda od Rogatice. — Pokraj istoga je spomenika jedan manji. Na njemu je osoba, te stoji na polumjesecu (V. Slov. 1884 br. 21. str. 334), a s druge je strane, gotovo preko cieloga spomenika, krst.

I ovaj je nadpis iz zbirke veleučenoga g. Dr. *Moriza Hoernes*a, te je pod br. 4. — *Zeleni — Polje*. O njemu je natuknuto u djelu istoga gospodina¹: »*Alterthümer der Hercegovina (II) und der Südlichen Theile Bosniens etc. — Aus dem Jahrgange 1881 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der Kais. Akademie der Wissenschaften (XCIX. Bd., II. Heft, S. 799) besonders abgedruckt*«. — U spomenutome djelu nadpis nije protumačen niti naveden u *fac-simili*.

III.

»

1. Най вѣѣи баѣтини за цара Сулимана око паликур о(л)и
ошквуу а и ово u sv. кѣ.
2. неъ цеъ u svezi н.
3. † ду ииъъ u svezi мъ
4. онди лежи Пинелосо Помеу не влскрѣд.

Čita se: Naj vooi baštini za cara Sulimana ovo *Napivir* o(l)i
Otikčač a i ovo

ie cej

† Dji pišu

¹ S. (859) — 63 — Ann. 1.

Oidi leži Tngeloso Tomeč is Klekcid.

Ustaviti se je na *cej* mješte *ceh* (zecca), te je ustanoviti, da je i prvi oblik star kao i drugi. *Otikčuč* ili *Otičuč* isto je kao moderno *Otočuč*. *Tngeloso* = *Tangeloso* je prezime Talijanca, a Tomeč mu je ime. *Klekcid* je naopako ukresano ili prepisano, a po svoj prilici imalo bi biti *Bnedcih* ili *Mlecih*, odkle su često dolazili zanatlije u Bosnu. U našem su narodu poznate i male puške *Venedici*, a tako i druge rukotvorine iz *Mlitaku*.

Poznato mi je nekoliko nadpisa *sa datom za cara Sulimana*, biva *čestitoga* (il *magnifico*), te idju prvoj polovini XVI v. (1520 do 1566).

Po ovom se nadpisu može točno da opredijeli mjesto jednoga *ceha* u Bosni. — Nadpis mi je velikodušno ustupio naš starinar g. prof. Sime Ljubić¹, te me je tijekom u velike pomilovao.

IV.

† АСЕИ ПОУИИ□А

СМЕРЕНИ РАБЪ

БЖИ КНЕЗЪ РАДНУЪ

ПИПОРЪ ХРАМА СЕГО

Čita se: † Asei počiva

smereni rab

b(o)ži knez Radič

titor hrama sego

Ploča je pred samijem vratima crkve Sv. Vrača Kuzme i Damjana u selu Dračevu (u Popovu), te leži razi ostale kadrme (patosa) pred crkvom, pa joj se nemože izmjeriti visina. Ploča je obična, te nema na njoj nikakva simboličkog znaka niti uresa. — Narod priča, da je ondje ukopan *knez Radašin*, pa se eto slaže donekle s nadpisom.

Radič je ime, a ne prezime, biva *Radoje*, te su u Hercegovini u stara doba poznata sliedeća imena: Radoslav, Ratko, Radača (ženska) itd — Na *Krstu* na *Nckuku* (kod Stôca) spominje se, da je pisao (*bilig*) *Radič Radosalič* g. 1048. I ovaj bi spomenik spadao XI. ili XII. v² I ovaj mi je spomenik narisao, te darovao vrlo

¹ Primili smo ovaj nadpis od prečast. gosp. O. Jer. Vladića vjeroučitelja na c. k. vel. gimnaziji u Sarajevu, priposlani mu od jednog kapelana iz Derventskog kotara, te ustupili g. V. Vuletiću, koj se ovoj nauci osobito posvetio.

Uredništvo.

² Slovinci su od pamtivijeka štovali Sv. Kuzmu i Damjana, te jih zvali *Sveti Vrači*. Poviše *Trstenoga* (kod Dubrovnika) je *Vračevo* ili *Bračevo* brdo.

iguman sa Zavale, pr. g. Hristifor Mihajlović. Ovakijeh nam se hoće požrtvovnijeh rodoljuba!

V.

† АСЕ ЛЕЖИ ВЛАТКО БРАНЬКОВИТЬ
СТАНОРО□А И СЕЧЕ СИНОМЪ Г(РЪБАЦЬ)И ОДЪ МЕДА
ИЪ ПОСТА□ИШЕ К □ЛАТКУ

ДОДЕ.

Čita se: † Ase leži Vlatko Branković
Stanorova i seče sinom g(rubac)ji odje meda
n postaviše k Vlatku
dode

Daleko pò sata od *Gornjega Rasnoga* je starobosansko greblje na *Lastvi* (na Konjskom), ali je tu malo spomenika (*V. Viest. 1885 str. 86*), te je i ovaj vap. stećak. Svršuje se u trostran ležeći bridnjak sa osnovicama nagnutiem unutra, te je naslonjen na podstavku. Naokolo je u vrhu zarubljen. Ovaj spomenik izradjen je arhitektonički, t. j. na sprednjemu i stražnjemu lieu ima u bassorilievu po tri ravno skopčana stupa, a na glavi i na nogama po jedan. Stećak je dug m. 1'66; vis. do brida m. 1'10; u bridnoj je crti m. 0'30; a preko njega je od zemlje do zemlje m. 3. Spomenuti je nadpis sa sjeverne strane.

Ustaviti se je na sliedeće rieči: **СТАНОРО□А**, biva iz mjesta Stanorova; **МЕДАИЪ** mješte *međan* ili *mejdan* (*luogo di tenzone*), te je s toga baš i zlamenit nadpis. Ostale su rieči po sebi jasne.

U župi *gučanskoj* (u Bosni) selo je *Brajkovići*, selo *Oprašići* (u rogatičkom kotaru), pa selo *Brankovići* itd., a to su sve *baštine* spomenute vlastele, te rek bi, da *Vlatko* nije na *svojoj baštini*, nego da ga je smrt zadesila ondje na *Lastvi*. Ovaj mi je spomenik narisao i darovao poznati skupljač starina gosp. Hristifor Mihajlović, iguman na Zavali. Hvala mu!

VI.

Sa sjeverne strane:

СЕКА · ВУКАДИ
ИЪ · ДИЈАКЪ

Na čelu sa zapadne strane:

АСЕ ЛЕЖИ ДРАГ
ОЕ · ЈУНОТИЋЪ

Čita se:

= Seka Vukadi
n dijak

Ase leži Drag
oe · Junotić

ИПЪКОВИѢ
 ПА·Є·МЕНИ·МИ
 СВ·"К·ЪН·НУА
 НИИЪ

Тупковић
 plemeniti
 Svibnića
 nin

Sa južne strane:

А ПО·СПАРИ СТА БИАНГЪ
 В·С НАМ·И ЛОБРАТЪ·И ПРИ
 БИЛО А ТЪКО ЋЕ СИ БИАН
 ГЪ·ПО·ГЪБИТИ ПОГЪБИГА
 БЪ :

a postavi s(e) ta bilig
 v s nami Lobrat i Pri
 bilo, a tko će si bili
 g pogubiti, pogubi ga
 B(og):.

Ovaj je nadpis na starobosanskom *mramoru* (stećku) kod *Pe-ljavskeg groblja*, biva u Kotaru Zvorničkomu, a okružju doljno-Tuzlanskomu (vidji dopis na str. 27). Spomenik je poput sanduka na sva četiri kraja na *čošeta*. Spomenik je od *pržinjusa*, te je dug m. 1,60; debeo m. 0,60; šir. 0,80. Ovaj mi je nadpis marljivo prepisao vrli gosp. Tomo Dragičević, te ga dostavio za naš Viestnik. Hvala mu.

VII.

na glavi:

† АСЕ ЛЕЖИ РАДИВОЕ

† Ase leži Radivoe

s donje strane:

ЈАДРАШИЊЕЪ ДОБРИ ЈОНАКЪ
 БИХЪ ЕДНОЕЪ СВ

Jadrašić dobri junak
 bih jednoe ev

na nogama:

ГАБЛИ МИ М

gradjai ti m

druga crta s glave:

И МЕ ВИЂЕ МЕ КИЪ

i te vidje te bi

druga crta s donje strane:

МИ КАКО ЈА А ЈА МОРА
 БИТИ КАК

ti kako ja, a ja mora
 biti kak

druga crta na nogama:

О И СИ

o i si

Stećak je u nekropoli Podgradinju u Gornjemu Rusnomu, poviše Popova polja (V. Viestnik 1885. str. 85.), a kod crkve sv. Jovana. Stećak je od vapnenjaka, te je naokolo porubljen i naslonjen na podstavak. Svršuje se u trostran ležeći bridnjak sa osnovicama nagnutim unutra. S južne mu je strane čovjek na konju okrenut put zapada. Na sjevernoj strani stećka nema pisma u ti

simboličkijeh znakova. Stećak je po prilici, dug m. 1,70, vis. (bez postavka) m. 0,84, s postavkom m. 1,10., a odnosno je i širok. Ovaj se nadpis donekle može usporediti sa nadpisom u Viestniku god. III. u br. 4. na str. 96. Još se nadpis može možda prispodobiti sa onom kršćanskom *ispod smrti*:

»O tu che guardi insù,
Io fui come sei tu,
Tu verrai come son io,
Pensa a questo, e va con Dio!«

Vid Vuletić-Vnkasović.

Dva nova miljokaza iz okolice Sirmiuma.

1.

1 IMP · CAES · M · AVREL
ANTONINVS AVG
TRIB POTEST XV COS III E p. C. 161.
IMP CAES · L · AVRELIVS
5 VERVS AVG
TRIB · POTEST · COS · II ·
DIVI · ANTONINI FILI
DIVI · HADRIANI NEPOTES
DIVI · TRAIAN^I · PARTHICI
10 PRONEPOTES
DIVI · NERVAE · ABNEPOTES
SIRMI
13 · M · P III

Okrugli stup (valjak) visok 2·10 m., sa kockastim podstavkom visokim 65 cm. Promjer stupa 59 cm. Veoma liepo urezan i sačuvan. Mal ne isti stup našast je kod Krškoga (Gurkfeld) u gornjoj Panoniji (V. C. I. L. III. p. 573 n. 4620).